

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

SQ4247 Missbruk och beroende, 10 högskolepoäng

Substance Abuse and Addiction, 10 credits

Grundnivå / First Cycle

Fastställande

Kursplanen är fastställd av Institutionen för socialt arbete 2012-10-05 och senast reviderad 2018-05-30. Den reviderade kursplanen gäller från och med 2018-09-15, vårterminen 2019.

Utbildningsområde: Vård 40 % och Samhällsvetenskapligt 60 %

Ansvarig institution: Institutionen för socialt arbete

Inplacering

Kursen är en fördjupningskurs på grundnivå och ingår i socionomprogrammet omfattande 210 högskolepoäng.

Kursen ingår i kompletterande socionomutbildningen för personer med utländsk examen omfattande 90 högskolepoäng.

Kursen kan ingå i följande program: 1) Socionomprogrammet (S1SOP) och 2) Kompletterande socionomutbildning för personer med utländsk examen (S1KSO)

Huvudområde

Socialt arbete

Fördjupning

G2F, Grundnivå, har minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

Förkunskapskrav

För att vara behörig till kursen krävs att den studerande har godkänt resultat från kurser SQ4111 Socialt arbete, 30 hp, SQ4122 Juridik för det sociala arbetet, 15 hp och SQ4131 Det sociala arbetets teorier, metoder och etik, 15 hp, enligt utbildningsplan för socionomprogrammet vid Göteborgs Universitet eller har motsvarande kunskaper genom godkända studier om minst 60 hp inom närliggande område samt relevant yrkeserfarenhet.

För att vara behörig till kursen krävs att den studerande genomgått kursen KSO001 Socialt arbete och välfärdspolitik för kompletterande socionomutbildning, 10 hp, enligt utbildningsplan för kompletterande socionomutbildningen för personer med utländsk examen, med godkänt resultat.

Lärandemål

Efter avslutad kurs förväntas studenten kunna

Kunskap och förståelse

- redogöra för och diskutera livsvillkor för personer med riskbruk, missbruk och beroende av alkohol, narkotika och andra kemiska substanser samt vissa former av beteendemissbruk på individ-, grupp- och strukturell nivå, med särskilt beaktande av maktdimensioner som klass, kön/genus, etnicitet och ålder
- beskriva och förklara hur människors vanor avseende alkohol, narkotika och andra kemiska substanser samt vissa former av beteenden kommit att etableras som sociala problem, blivit föremål för rättslig reglering och samhällsinsatser, samt diskutera konsekvenserna av denna utveckling ur ett brukar-, barn- och anhörigperspektiv
- redogöra för metoder i socialt arbete med personer med missbruks- och beroendeproblem, samt problematisera de organisatoriska och juridiska aspekter som omgärdar området
- redogöra för aktuell forskning inom området missbruk och beroende med relevans för det sociala arbetet

Färdigheter och förmåga

- självständigt urskilja och kritiskt granska olika teoretiska perspektivs betydelse för förståelse av området missbruk och beroende. Utifrån genomförd granskning redogöra för möjliga konsekvenser av olika perspektiv på individ-, grupp- och strukturell nivå samt för handlingsstrategier i socialt arbete
- förbereda, genomföra och kritiskt bearbeta utredning och dokumentation i socialt arbete inom området missbruk och beroende
- tillämpa ett barn- och anhörigperspektiv inom området missbruk och beroende

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- kritiskt granska och självständigt värdera aktuell forskning med relevans för socialt arbete inom området missbruk och beroende
- urskilja och reflektera över egna och samhälleliga attityder, värderingar och förhållningssätt i relation till alkohol, narkotika och andra kemiska substanser samt vissa former av beteendemissbruk

- problematisera och ta ställning till etiska aspekter och professionellt förhållningssätt i socialt arbete med personer med en missbruksproblematik, med beaktande av ett brukar-, barn- och anhörigperspektiv

Innehåll

Kursen är en av tre kurser inom profilområdet social exkludering. Kunskapsområdet missbruk och beroende är tvärvetenskapligt till sin karaktär och kursen integrerar kunskaper från olika områden, med socialt arbete (i teori och praktik) som samlande tema. Kursen introducerar bland annat ett konstruktionistiskt perspektiv på missbruk och beroende, med fokus på alkohol, narkotika och andra kemiska substanser samt vissa former av beteendemissbruk.

I kursen ges kunskaper om droganvändningens omfattning och utveckling, både i ett svenskt och internationellt sammanhang. Exempel på centrala studieområden är vägar in i och ut ur missbruk och beroende, livsvillkor, sociala förhållanden och sociala nätverk för personer med missbruksproblem, varvid barn och anhöriga i familjer där det förekommer missbruk särskilt uppmärksammas. Teorier om normalitet, avvikelse, social exkludering och kontroll behandlas. Särskilt betonas hur alkohol, narkotika och andra kemiska substanser samt vissa former av beteendemissbruk har kommit att etableras som samhällsproblem, samt hur maktdimensioner som klass, kön/genus, etnicitet, sexualitet och ålder påverkar klientskapets villkor.

Andra områden som behandlas i kursen är samhällets alkohol- och drogpolitik, insatser och metoder som används i det sociala arbetet med missbruk och beroende samt aktuell forskning inom området. Organisatoriska, juridiska, etiska och normativa aspekter på det sociala arbetet med missbruk och beroende, med beaktande av ett brukar-, barn- och anhörigperspektiv, är andra centrala teman.

Erfarenhetsbaserad och teoretisk kunskap prövas mot varandra, med målet att stimulera utvecklingen av ett reflekterande, professionellt förhållningssätt. Särskild vikt läggs vid att fördjupa kursdeltagarnas förmåga till etiskt grundade ställningstaganden i professionellt socialt arbete på missbruk och beroendefältet.

Former för undervisning

Tillämpade former för undervisning är föreläsningar, seminarier, fältförlagda aktiviteter, ett grupparbete och grupphandledning.

Studiebesök, gästföreläsningar och brukarmedverkan syftar till att underlätta kopplingen mellan teoretiska studier och tillämpningen i praktiskt socialt arbete inom missbruk och beroendefältet. Syftet med seminarierna är att skapa utrymme för att teorier och begrepp diskuteras i mindre grupper för gemensam bearbetning och tillämpning. Grupparbetet syftar dels till att stimulera och träna samarbete, kommunikationsfärdigheter och gemensam problemlösning, dels till färdighetsträning

och tillämpning av teorier, begrepp och modeller.

Undervisningsspråk: svenska

Former för bedömning

Kursens lärandemål examineras genom:

1. Ett projektarbete som skrivs i grupper om 2-3 studenter. Projektarbetet presenteras muntligt vid ett seminarium där studenterna granskar och diskuterar en annan grupps arbete. Det skriftliga projektarbetet och den muntliga presentationen av densamma bedöms med Godkänd (G) eller Underkänd (U).
2. En individuell skriftlig hemtentamen som lämnas ut i slutet av kursen. Den individuella hemtentamen bedöms med Väl godkänd (VG), Godkänd (G) eller Underkänd (U).

För godkänt på kursen krävs dessutom närvaro och aktivt deltagande vid obligatoriska moment och seminarier. Seminarierna kräver aktivt deltagande för godkänt.

Vid frånvaro från obligatoriska moment krävs skriftlig igentagningsuppgift.

En student, som utan godkänt resultat har genomgått två prov för en kurs eller en del av en kurs, har rätt att få en annan examinator utsedd, om inte särskilda skäl talar mot det. (HF 6 kap 22 §). En sådan begäran ska inlämnas skriftligt till kursansvarig institution. Minst fem tillfällen ska erbjudas studenterna att genomgå prov för att få godkänt resultat på en kurs eller del av en kurs.

I det fall en kurs har upphört eller genomgått större förändringar ska studenten garanteras tillgång till minst tre provtillfällen (inklusive ordinarie provtillfälle) under en tid av åtminstone ett år med utgångspunkt av kursens tidigare uppläggning. Detta får inte strida mot HF 6 kap 21 §.

Betyg

På kursen ges något av betygen Väl godkänd (VG), Godkänd (G) och Underkänd (U). För godkänt betyg (G) krävs att lärandemålen uppfylls. För väl godkänd (VG) krävs dessutom särskild god förmåga att resonera självständigt, kritiskt och analyserande samt särskilt god språkbehandling.

Kursvärdering

Kursvärdering sker fortlöpande under kursen genom en dialog med studenterna, ett obligatoriskt arbetsplatsmöte samt genom ett särskilt kursutvärderingsprotokoll vid kursens slut. Förändringar av kursens innehåll, litteratur och pedagogik presenteras vid nästa kursintroduktion.

